

V torek, četrtek in soboto
izhaja in velja v Mari-
boru brez pošiljanja na
dom za vse leto 8 gl. — k.
za pol leta . . . 4 „ — „
za četrt leta . . . 2 „ — „

Po pošti:
Za vse leto 10 gl. — k.
za pol leta . . . 5 „ — „
za četrt leta . . . 2 „ — „

Vredništvo in opravništvo
je v gospodskih ulicah
(Herrengasse) št. 117.

SLOVENSKI NAROD.

Oznania:
Za navadno dvostopno
vrsto se plačuje
6 kr., če se tiska krat.
5 kr., če se tiska skrat.
4 kr., če se tiska skrat-
veče pisnenke se plaču-
jejo po prostoru.
Za vsak tisek je plačil-
kolek (stempel) za 30 k.
Kopirski se ne vračajo,
dopisi naj se blagovito
frankujejo.

Št. 112.

V Mariboru 22. decembra 1868.

Tečaj I.

Vabilo na naročbo.

Prvo leto obstanka in delovanja „Slov. Naroda“ se bliža h koncu. Po stari navadi vsega časopisja priporoča se „Slov. Nar.“ svojim naročnikom, da mu ne samo tudi v prihodnjem letu zvesti ostanejo, temuč da vsak izmed njih med krogom svojih znancev skuša pridobiti novih naročnikov našemu časopisu, torej se udeležuje javnega zastopanja in branitve svetih pravic slovenskega naroda; za ktere mora biti vsak pravi rodoljub pripravljen sodelovati, kar je v njegovi moči.

Ene teh starih navad pak se ne bomo posluževali. „Slov. Narod“ namreč se bode sam hvalil. Z dobro vestjo lahko kažemo nazaj na svoje prizadevanje, in stavljamo č. gg. prejemnikom in bralcem na razsodbo, koliko smo skušali pregnati vsakako kvarno apatijo v delovanji za našo ljubljeno domovino, kako smo vedno le blagost narodovo pred očmi imeli, brez vseh ozirov na osebnosti po dobrem prepričanji za pravo spoznano pot kazaje.

In ker nas upanje navdaja, da nam bode v tem vsak za Slovenijo vnet domoljub pritegnil, za tega delj mislimo, da je vsak čast. naročnik in podpornik našega lista, podpornik slovenske reči, ne posebej „Slov. Naroda“.

Nismo namreč lista v življenje spravili z družim namenom, kakor da služi domovinskim koristim in naši narodnosti, kateri od vseh krajev nevarnosti žugajo, ako se narod ob pravem času ne zdrami in navduši, da se jim lahko pripravljeno in ene misli v bran postavi. Nismo lista ustanovili iz dobičkarije, temveč, lastništvo se ni nikacih žrtev strašilo, ter s svojimi novci in trudom, kar je moglo storilo za materijalno podlogo ter za dušerno delovanje.

Prizadevali si bomo tudi v prihodnjem letu skrbeti, da bomo z dobrimi dopisi iz raznih krajev Slovenije in znamenitijih mest (Dunaja, Prage, Zagreba, dalje iz Ljubljane, Gorice, Celovca itd.) o znamenitejih političnih dogodjajih in s sporočili slovenskega gibanja se dostajajočih zadostili vsem pravičnim tirjavam č. gg. naročnikov. Ravno tako nam bo skrb v vsakem listu v vvodnih člankih razpravljati posebno slovenske zadeve in kolikor mogoče širiti ljubezen za domačo reč. „Listek“ pak bode prinašal raznorstnega berila za zabavo in poduk; delali bomo po mogočnosti, da se število delavcev tudi za ta predel pomnoži. Kmalu za po novem letu nam je obljubljena za listek večja izvirna slov. povest.

V odvažnem postopanju „Slov. Nar.“ v branitvi slovenske narodnosti žalibog hoče g. državni pravnik, ostro tiskovno postavo v roci, nahajati nekatere pregrehe. Da si še ne obupamo, da bodo neodvisni c. k. sodniki drugače mislili, moramo tu č. gg. naročnikom zagotoviti, da te pravde ne bodo imele nikacega upliva na obstanek lista, da se jim torej njegove nagle smrti ni bati.

Ako se število naročnikov toliko pomnoži, da bode mogel list brez velike izgube vsak dan izhajati, spremenili ga bomo v dnevnik.

Naročnina ostane stara, kakor je na glavi lista brati, in sicer po pošti za vse leto . . . 10 gl.

za pol leta . . . 5 „

za četrt leta . . . 2 gl. 60 kr.

Program, ktereга se je in se bode „Slov. Narod“ vedno držal, je: **Vse za domovino Slovenijo!**

V Mariboru, 21. dec.

Po neki navadi, o kateri je bilo iz povoda februarskega patenta skoraj soditi, da se v Avstriji vsaj med neko gotovo stranko udomači in stalna postane, morala bi denes tolikokrat že „rešena“ Avstrija, ali kakor se jej zdaj pravi, avstrijsko-ogerska država, praznovati velik ustaven praznik Vsak tudi najmlajši naših bralcev se menda še spominja slavnostnega ropota, ktereга so zlasti prve dve leti Schmerlingovega „reševanja“ vedeli zagnati oficijelni in neoficijelni in „ustavoljubni“ krogi, kedar je kolar naznanjal veliko novico, da je Schmerlingov februarski patent zopet 365 dni stareji. 26. februarja je bilo nekaj vse po koncu. Zvonovi stolnih cerkva so vabili v božjo hišo, pred katero je stal oddelek vojakov v bliščeci paradi, v katero je v zlatih uniformah in z vsemi državnimi odlikami na prsih hitel vojaški in uradniški svet, v kateri so se zbirali srenjski, deželni in državni zastopniki, in drugo „ustavoljubno“ ljudstvo kterim vsem je večidel viši dušni pastir sam bral slovesno mašo in h koncu zapel svečani „Te Deum laudamus“. Zvečer pa se je pri sijajnih banketih nazdravljalo ustavi, ustavnemu ministru in kar je bilo še kaj tacega. Zakaj se denes tega spominjamo? Ker tudi denes „obhajamo“ ustavno obletnico. Leto in dan je namreč denes star cesarjev podpis, s kterim so moč in veljavo zadobile tako imenovane državne osnovne postave, obče znane pod vkupnim imenom decembarske ustave. Nova era ima denes svojo prvo obletnico. Koliko je ta „era“ dobrega ali zlega prinesla Slovincem in Slovanom ne bomo tu ponavljali; reči smemo, da nimamo razlogov peti jej slavnostnih pesem, napravljati jej praznične obletnice. Ako smemo po zunanjem soditi, pa decembarska ustava tudi onim ni zadostila, kterim je bila namenjena in ki so jo s početka s tolikim veseljem pozdravljali; tudi njim je mnogo obljubila, malo izpolnila in komaj je preteklo njeno prvo leto: rušeni jeziki na stolnih cerkvah molče, uradniki in vojniki opravljajo svojo vsakdanjo službo, v zlatih uniformah se denes šopiri molj. in če se ustave dan njene obletnice omenja pred oltarjem, omenja se je — menda se ne motimo — k večjemu s žalostnim pristavkom: Liberos domine! Ko bi uradni časniki denes ne skrbeli za nekoliko prazničnega šundra, ne vedel bi niti 99. ustavni državljan, da se ima denes veseliti rojstnega dne svojih ustavnih pravic in bi nepraznično tekal po svojem poslu, da si prilhri, s komur bo dačno eksekucijo od hiše odgnal. — Kje je navdušenost, zaupnost in zaupljivost, ki je 21. decembra 1867 na toliko vrhov odganjala. Tako imenovani „oče nove ere“, grof Beust, je moral dati ustavno delo iz rok in le z milostjo a ne brez ugovora se mu denes še dopušča sedež v odboru, kteremu je bil vendar le on oče, in Beustovi neprijatelj si često prizadevajo sumničiti ga — ali po pravici ali ne, nam ni mar — da za hrbotom cislajtskega ministerstva obljube dela narodom nezadovoljnim z ustavo — gotovo ne sedanjim ustavi na prid. — Njegov naslednik v očestvu knez Auersperg drugi steber ustave je svoje rame ravno

Listek.

Narodopisne slike iz našega naroda.

I. Ljubezen.

(Dalje.)

V prejšnjih časih so stariši svojim hčerkam može snubili. Ena narodna pesem pravi, da si deklica želi grlica biti, da bi se mogla bogu po-tožiti, ka jej mati ne dado moža, kajti:

Ni hujš'ga na svet',
Kakor moža ne imet.

Pa dasiravno je deklica revna in nizkega stanu, vendar si upa ljubč-čka dobiti:

Da s' nimam zlata,
Ga bodem dobila,
Sem punca za to!

In tudi pove, kako bo naredila, da bo ljubč-čka dobila:

Pod lipo bom stala,
Na smeh se držala
To b' moral zlod' bit',
Da b' ga ne mogla dobit'.

Svojemu ljubč-čku da „pušelje“ ter ga s tem odlikuje:

Moj ljubi se zmed vseh pozna,
Ker naj bolj rdeč pušelje 'ma.
Nar bolj rdeč, nar bolj dišeč. itd.

Ljubezne čute svojega srca tako-le opisuje:

Na sred' moj'ga srca
Sta mlinska kamna dva,
Druz'ga nič ne delata
Ko ljubezen meljeta.

Na sred' moj'ga srca
Sta golobca bela dva
Druz'ga nič ne delata
Ko ljubezen prebirata.

Na sred' moj'ga srca
Sta petelinčca dva
Druz'ga nič ne delata
Ko ljubezen prepevljeta.

Deklica svojo ljubezen taji; za njo drug nobeden ne ve, kot bog, Marija in pa ena drobna ptička, ki je videla, kako sta se z ljubčkom rada imela. Ona svojemu ljubč-čku pravi: predragi cvetek moj ljubljeni, on pa njo ima za premilo. Ona o trajnosti ljubezni pravi:

Naj' ljubezen je lih taka,
Ko ta okrogla rinčica
Nima kraja, nima konca itd.

S svojim ljubčkom je celo zadovoljna, ter se misli tudi ž njim venčati:

Ljubček je lep rdeč,
Jaz sem pa bela,
Ljubček je men' všeč
Jaz ga bom vzela.

Svojega dragega tako-le opisuje:

Še lepši gleda, Kak struna brni,
Kak sveča gori, Še lepše mi gré,
Še lepše golči, Kak šolar štet vé itd.

Starega neče imet, rajša gre praprot žet. Med starim in mladim dela takle razloček:

Mladi kraj mene,
Kak drobna ribica kraj vodé,
A stari kraj mene
Kak trda klada kraj vodé,

Dolgo ljubiti brez zakona, to ni dobro, zakaj:

Dolga ljubezen
To je ljubezen.

tačas mahoma izpodmaknil, ko bi bilo treba pravega navdušenca za ustavo na njegovem mestu, da bi se jej ne bil po izjemni in brambovski postavi tolik kos odkrnil. Z njegovim nastopnikom Taaffejem menda ni živa duša zadovoljna in vendar ne morejo najti ustavoljubna, ki bi prevzel ministerstvo, dasiravno so se že imena imenovala, ki so se poprej gledé ustave in ustavnosti najraje zamolčevala. — In tako imenovano „ustavno“ ministerstvo, kje je njegovo navdušenje za ustavo? Nam vsaj se dozdeva, da to navdušenje ne more biti preveliko, če so hoteli od svojega „ustavno“ ministerstva delovanja odstopiti, ko bi se jim ne bilo podalo ljudsko zastopništvo pri izjemni in brambovski postavi, kateri menda vendar v najzadnji vrsti spadati med ustavne pridobitke; menda njih navdušenje ne more biti preveliko, ako hočejo zaradi takih postav odstopiti, dokler je toliko ustave še nedovršene, neizdelane, le na papirji, dokler je še toliko ustavnega dela. Naj omenimo tú le 3 člankov postav 21. decembra 1867, ki so dozdej še mrtva črka. Kaj je z §. 19., pogosto se je že povdarjalo in razlagalo v našem listu. Članek 13. se glasi: „Vsakdo ima pravico v besedi, v pismu, tisku ali sliki svoje mnenje „v postavnih mejah“ svobodno razkrivati“. Da je ta članek popolnoma mrtev v ustavi, kaže vsakdanje žalostna skušnja; in najkrajši razum mora spoznati, da ostane mrtev, dokler ostanejo veljavne „postavne meje“ Bachovega kazenskega zakonika. Čl. postave od 21. dec. 1867 o sodniški oblasti je odločil:

„Pri zločinih, na ktere so postavljene težke kazni in ktere ima postava določiti, kakor tudi pri vseh političnih in v zadržaji tiskopisov storjenih zločinih in prestopkih sodijo porotniki, ali je obtoženec kriv ali ne“. In vendar se leto in dan nezasišano obsojajo politični in tiskovni zločini in prestopki, postava o porotnicah pa bogvedi kje trohni. Bistre glave, kakor jih je nekoliko v ministerstvu, morajo spoznati, da bi bila izvršilna postava k enemu samemu teh člankov ustavo neizrekljivo bolj podstavila kakor izjemna in brambovska postava vkup, kakor vsi uradniški reversi in formulari ženitvanjskih knjig. Tako bi se dalo še dolgo in dolgo govoriti in premišljovati, kar pa bi segalo čez kratke meje enega članka. Če vse premislimo, bolj in bolj se prepričamo, da ima vse kar se je storilo in opustilo med 21. decembrom 1867 in 1868 le potem nekaj vrednosti in veljave, ako se porabi nabrana tvarina po pregovoru: Errando discimus! Greše se učimo! — Vam pa, ki se boste nočej na slovenskih tleh napihovali in pri svojem žabjem banketu z vinom drezali svoje onemoglo „navdušenje in partibus infidelium“ in razkazovali svoj „commercium — deuschtum“, Vam ni za resnico, ni za ustavo, ni za svobodo, ampak samo za krik, da ne rabimo ostrejšega izraza!

Brambovska postava.

§. 26. Državni uradniki, ki stoje v zavezi stoječe (pomorske) vojske ali deželne brambe, uradniki najvišjih zasebnih, rodovinskih ali dedinskih posestev, uradniki javnih zalog, deželnih in okrajnih zastopov in pa srenj, katerim so dela politične uprave izročena, ako se za te službe tirjajo dokazi dovršenih pravnih in državnostnih študij, potem profesorji in učitelji na javnih ali zavodih, ki imajo pravico javnosti, med ktere se štejejo tudi učitelji ljudskih šol, morejo se v vojnem slučaju pustiti v njih službah, kolikor jih je neobhodno treba za opravljanje upraviteljske ali učiteljske službe, in sicer po nasvetu dotičnega ministra strokovnjaka in z dovoljenjem cesarjevim.

Isto velja gledé služabnikov pri pošti, telegrafiji ali železnicah, v kolikor so neobhodno potrebni, da se dotične službe redno oskrbujejo.

§. 27. Kandidati in učitelji ljudskih šol, potem lastniki podedovanih posestev, ako na tem posestvu navadno stanujejo, gospodarstvo sami oskrbujejo in ako zemljiščni pridelki zadostujejo, da redé rodovino 5 oseb, a vendar ne donajajo več kakor 4krat toliko pridelkov, morajo se po svojem uvrščenju v stoječo (pomorsko) vojsko ali v deželno brambo skozi 8 tednov vojaško izobraziti v času, ki ljudskemu učenju ali gospodarjenju najmanj ovir dela, potem pa naj se pusté na odpust in naj se v mirnih časih le še k navadnim vajam v orožji sklicujejo.

Deklica si domišljuje, da tam kjer ljubček hodi, rožmarin rodi. Če ljubček dekleta s tem straši, da jo bo zapustil, se mu na kratko odreže:

Če nisi ti,
So drugi ti

Kader se pripeti, da mora ljubček ljubico zapustiti, na pr. da mora na vojsko iti, tačas je velika žalost. Ljubica da pri razstanku ljubčku zelen ali rdeč pušljec, ki je z žolto črno svito povit ter mu ga z zlato gumbašnico za klobuk pripne. Njo samico tolažijo drobne ptičice in drobne rožice. Kadar ljubčku pismo piše pravi:

Nožek bom vzela,	Vročje krvi,
Sree bom zbodla.	Pismo pisala
Venkaj pustila.	Ljub'mu poslala itd.
Lepe tri kapljice	

Kader pa ljubček nezvest postane, je žalost ljubice tolika, da bi nje solza, ako bi na skalo pala, skalo razklala. Nezvest ljubček nima sreče. Ena narodna pesem pripoveduje, da je ljubček svojo slovensko ljubico zapustil, na Nemško šel, pa Nemkinjo vzela. Zakon ni bil srečen. Ni dolgo trajalo in nezvesti ljubček je za smrt zbolel. Zdaj se v njem obudi živ spomin na svojo zapuščeno slovensko ljubico. Želi jo videti, ter si domišljuje, da bi po tem ozdravel. On jej tedaj piše, ter jo prosi, naj ge pride obiskat. Ljubica pismo prebravši se pikro nasmeje, ter na konci pesmi reče:

Tak naj bo vsim gizdavcem
Kak je moj ljubi bil,
Ko mene le zapustil,
No Nemkinjo si je vzela.

Kader žalost zapuščene deklice do vrha prikipi pravi:

Pelin pelinkovec
Oj ti žarko cvetja!
Tebe bom trgala
Okol' srca djala itd.

§. 28. Onim v pomorsko vojsko uvrščenim mornarjem iz poklica, za ktere §. 22 nima veljave, potem mašinstom se more z ozirom na njih tehnično izobrazbenost in po njih izurjenosti za službo na brodovji v mirnih časih njih dejansko službovanje prikrajšati na eno leto.

§. 29. Mornarji, ki so se uvrstili v pomorsko vojsko, a obiskujejo domačo mornarsko ali šolo za delanje ladij, imajo se v mirnih časih na odpustu pustiti.

§. 30. Število brambovski dolžnosti dolžnosti podvrženih, kar se jih ima uvrstiti v stoječo vojsko ali nadomestivno reservo, naj se razdeli med posamezne kronovine in dežele po številu njih prebivalcev, v posameznih deželah pa naj se število razdeli po okrajih za novačenje in sicer po razmeri števila za vojaštvo sposobnih.

§. 31. Redno novačenje za stoječo vojsko in za deželno brambo se vrši vsako leto med 1. aprilom in zadnjim majem, uvrščenje pa 1. oktobra.

§. 32. Novaki se imajo pobirati izmed onih, ki so v katerem okraji doma in brambovski dolžnosti podvrženi, po vrsti letnih razredov, med letnimi razredi po žrebni vrsti. To delo vrši zmešana komisija.

Vsi mladi moške rojeni med 1. januarjem in 31. decembrom istega leta spadajo vkup v letni razred, kateri se zaznamuje po rojstnem letu.

K novačenju se imajo poklicati 3 letni razredi.
Vsakemu vojnemu ali pomorskemu oddelku se bodo oddali oni novaki, ki so za to najbolj sposobni; in slednjih želje se bo gledalo kar le mogoče.

Novaki, ki so v mejah dovoljenega števila še ostali, ko so se vsa specialna orožja in zavodi preskrbeli, naj se uvrste k regimentu dotičnega dopolnitnega okraja; kolikor je mogoče naj se v tem okraju pusté, da se izurijo.

Ko se je popolnoma preskrbela stoječa in pomorska vojska, ter nadomestivna rezerva, uvrsté se ostali za vojaštvo sposobni poklicanih 3letnih razredov vsacega okraja v deželno brambo.

Brambovski dolžnosti podvrženi prvega in drugega letnega razreda se morejo le začasno v nadomestivno reservo postavljati, in jih to ne odveče dolžnosti staviti se v 2. ali 3. razredu k novačenju.

K nadomestivni rezervi odločeni naj se po njih prikladnosti za različne vojne oddelke zapišejo v spiske o novačenju, a naj se v mirnih časih pusté v svojih meščanskih razmerah, le v vojnem slučaju se imajo na cesarjev zaukaz porabiti — kakor to leta kažejo — da nadopolnijo stoječo ali pomorsko vojsko.

Po dokončani vojski se pozvani vojaki nadomestivne rezerve iz vojne zveze zopet v svoje prejšnje razmerje izpusté.

Tudi oni brambovski dolžnosti podvrženi, katerim se je v tretjem letnem razredu dalo začasno oproščenje od službovanja v vojski, stopijo prehajaje v 4 letni razred v nadomestivno reservo.

§. 33. Kedar bi se pri rednem novačenju ne mogel uvrstiti kdo, ki ima dolžnost stopiti v stoječo vojsko, je skrbeti, da se s postavnimi sredstvi pred komisijo postavi; med tem pa ima v vrsti zapiska za novačenje na njegovo mesto stopiti prvi sposobni, ki bi bil sicer stopil v nadomestivno reservo.

Vendar se imajo za toliko nenazočih, kolikor jih bo brž ko ne v 4 mesecih po dokončanem novačenju gledé na razmerje popreksne sposobnosti zaustopilo v stoječo ali pomorsko vojsko, z največo žrebno številko najvišjega letnega razreda uvrščenim zaznamovati za nadomestivno može, in se v rednih razmerah izpustiti za 4 mesece na odpust.

Do dokončanega 36. leta gre dolžnost poravnati zanemarjeno dolžnost ter staviti se k novačenju.

§. 34. Novaški dolžnosti podvrženi, katerih od vojaške strani ne morajo vzeti v stoječo vojsko ali v deželno brambo, smejo se po nasvetu političnih udov komisije predstaviti drugi zmešani komisiji, ki jih ima še enkrat preiskati in potem razsoditi. Razsodbi te komisije se imajo tudi prepustiti take novaški dolžnosti podvrženi, ki so se že oddali v stoječo vojsko ali v de-

Hrvatica pa, kot junakova draga, dé, da jej handjar srce para. Če ljubica in ljubček ne moreta skupaj priti, zavolj kakšnih goder zaprek, zdi-huje ona:

Drava in Mura
Se stekate vkup,
Jaz in moj ljubček
Ne prideva vkup.

Ko so ženi moža v žolnirje (vojake) vzeli, pravi narodna pesem, da v preveliki žalosti:

Ni več kitila si las,	Nič ne moglo vtišit nje,
Ogradek zapuščala,	Koder hodila, tam tožila
Samši doma skoz jokala,	Povsodi zvala Vaneka itd.

Kader deklici, kakor naš narod pravi bik venec poje, t. j. kader je po fantu v greh zapeljana, govori žalostna svojim rožicam na ogradku, ktere je preje tako skrbno gleštala:

Razcvetajte rožice, ali pa ne,
Saj ne bom delala pušeljca več!

Ali pa zdihne:

O joj, o joj,
Moj deviški stan!
Sinoč je bil
Na slamo djan.

Posebno se pa zapeljana deklica, matere boji:

Kaj mameca bodo porekla,
Če zibka bo tekla!

Po izgubljenem devištvu vedno joče:

Pleničke je prala
Na bistrem potok',
Pa se milo jokala
Ker ni več dekle itd.

(Kon. prih.)

želno brambo, o katerih se je pa nasvetovalo, naj se do konca leta kot za službo nesposobni izpusté. Proti razsodbi te komisije ni pritožbe.

Državni proračun za 1869.

(Dalje.)

VIII. Finančno ministerstvo.

A. Finančna uprava. Stroški.

O srednje vodstvo	845.054 gl.
Deželna finančna in finančna vodstva, davkarske administracije, davkarska služba pri okrajnih glavarstvih itd.	2.794.777 "
Splošna kameralna plačilnica in deželne glavne blagajnice	275.219 "
Finančna straža	3.521.849 "
Davkarski uradi	2.429.213 "
Finančne prokuracije	250.348 "
Kataster	565.900 "
Rudarske učilnice	32.892 "

Vsega skup 10.715.252 gl.

Dohodkov pa donajajo vsi ti ravno imenovani uradi vkup 81.113 gl.

B. Splošna uprava blagajnic.

Stroški pri kreditni in denarni manipulaciji	770.000 "
Novčna in menjiška izguba	2.860.000 "
Menjična eskompta	100.000 "
Spovrnila strankam	20.000 "
Razni stroški	63.000 "

Vsega vkup 3.753.472 "

Vseh dohodkov vkup ima ta oddelek 578.650 gl.

C. Neposredni davki. Dohodki.

Zemljišni davek	36.410.478 "
Davek od pohištva	17.776.058 "
Pridobnina	7.754.542 "
Dohodnina	13.869.893 "
Dedinski davek	8.780 "
Davščina za eksekucije zarad neplačanega davka	64.300 "

Vsega skup 57.884.001 gl.

Stroški, namreč plačila strankam in javnim organom, da pomagajo določevati dačine podlage itd., odškodnina nekdanj neobdačenim strankam v Dalmaciji, in stroški za eksekucije znašajo vkup 61.860 "

D. Dohodki iz posrednih davkov.

Povzžitnina: Davek od žganja	6.708.600 "
" " vina in mošta	3.023.759 "
" " piva	16.000.000 "
" " mesa in klane živine	3.338.004 "
" " sladkorja	7.700.000 "
Povzžitnina od drugih povžitih predmetov	1.820.000 "
Najemnine	3.015.789 "
Drugi dohodki	1.477.924 "
Colnina	11.737.000 "
Sol	19.562.327 "
Tabak	43.158.066 "
Kolek	11.747.230 "
Loterija	14.117.681 "
Takse in davščine pri pravnih opravilih	19.397.075 "
Mitnice	2.568.786 "
Puncirovanje	156.972 "

Vkup 165.629.213 gl.

Stroški iz posrednega davka:

Vžitnina	2.746.358 gl.
Colnina	1.237.600 "
Davkarske restitucije	3.679.070 "
Sol	3.000.000 "
Tabak	19.537.466 "
Koleki	265.634 "
Davščine pri pravnih opravilih	351.237 "
Loterija	8.855.423 "
Mitnice	29.563 "
Puncirovanje	45.446 "

Vsega vkup 39.746.200 gl.

Dopisi.

Iz Ljubljane 19. dec. —r— [Izv. dop.] Teško sabljo upasujejo naši „liberalni“ nasprotniki okolo svojih ponemčenih ledij, čelado dveh dnevnikov nataknejo na mnogo učeno obličje, ki vidi noter v sredino Rusije in se zna jokati o revnem stanu civilizacije, ki nad našimi brati tam kraljuje. Da bi pokazali, kako iz polnega Germaniji prodanega srca nas ljubijo in kako radi bi nas omeščali za Nemčijo, kjer pravijo da ni nobenega greha, drže nam enkrat grozovito krvavo tablo hudobnikov in kaznovanih grešnikov, drugič pa še krvavejo tablo grešnikov v Rusiji; vse to iz gole ljubezni da bi nas sanjarji, in sicer panslavističnih ozdravili. Zraven tega pa tako-le govore „Pripoznanja vredno je resnicoljubje, s katero rusko časopisje tamošnja slaba stanja razgovarja, zakaj spoznanje samega sebe, katero se le doseže, če so deluje časopisje, je prvi korak k poboljšanju. — Zares slovensko časopisje naj bi si izgled jemalo na ruskem.“ Tako piše „Tagbl.“ in tu ga bomo za besedo prijeli puncto resnicoljubja, za denes samo v eni stvari, pomejše bo prilika še za drugo. Jaz za svojo osebo sicer ne bom „Tagbl.“ nobenega kraljestva obetal, povem pa lahko iz cele duše, da nihče kdor je

liberalen liberalnosti v tej stranki ne bo iskal; temuč jaž osebno bi rekel, da je cela „Tagbl.“ stranka mefistofelična, ki povsod slabo hoče, pa se jej včasih skazi. Popolnoma skazilo se jej je, če govori tu o spoznanji samega sebe. Slovenci dobro poznamo, česar nam še vsega manjka, nikoli nismo še rekli, da je vse dobro pri nas, in kdo bi to mogel od sebe reči. Dá, mi sami smo grajali že nektero stvar, kar smo želeli, da bi bolje bilo. Zavijanje besed je, če „Tagbl.“ hoče „Slov. Nar.“ navezati, kakor da bi bil djál: „da je vsak razgovor socijalnih slabot čisto grdenje“. Kdo je ljudstvo privadil, da bere, da se med-nje razširi na leto 10.000 knjig Mohorjevih? Stranka kateri g. Dežman glavuje in službuje, ni podala ni ene knjige narodu v roke. Če sem ter tje knjige niso že izvrstne, lahko še bolje prideje; pridejo pa le po našem potu. Pa o tem nismo hoteli govoriti, temuč o samospoznanji in resnicoljubju.

Znano je, kako hudo debato je bilo v ljubljanskem deželnem zboru vnelo glediščno vprašanje. Grmel je Kromer, grmel Dežman in za njima še ljubi list, ki Slovincem resnicoljubje (freimütigkeit) priporoča. Tačas se je na vse pretege hvalilo, kako se imajo slovenski mladeniči priliko v tem nemškem deželnem gledišči likati. Jaz popred v to gledišče nisem hodil. Obiskaval pak sem poprej na Dunaji in v Gradci jako rad gledišče in popolnoma sem misli, da gledišče utegne mnogo koristiti. Da bi nam Slovincem, katerih jezik se je toliko časa baš od ljudi, ki so zdaj okrog Tagbl. odriaval in zaničeval, gledišče v narodnem in literarnem obziru mnogo koristilo, je tudi gotovo. — Mislim sem si bog vеди kako izvrstno gledišče imajo Ljubljanci in jél sem ga obiskovati. In videl sem tu namesti umetnikov igralce-deklamatorje, ki svoje naloge za glasnim sufferjem po šablono in s tisto nenaravno in neumetnijsko posiljenostjo, ki jo Nemeč „manirtheit“ imenuje, iz sebe odgodejo prav po rokodelski. Vzlasti nekatere izmed ženskega osebja igrajo tako, da mora človeka, ki je kedaj dobro igravko kje po svetu videl, želja obhajati, da bi si ušesa zatisnil. In kaj storita ljubljanska dva nemška časopisa, zlasti „T.“ ki vsako narodno dlako preišče, vsako piko zasledi, kaj stori ta poboljšavec naše dežele, da bi tu kaj poboljšal in svojo freimütigkeit pokazal? Tagblattov teaterkritik (!) ima kakor na rešto nabranih in naučenih dvajset besedi kakor so: mit wärme, innigkeit, lobenswerth, auf der höhe ihrer aufgabe, gelungene momente itd. itd., pa vedno zopet od kraja, dan na dan. Vselej je pa vse „wider erwarten — gut.“ V teh kritikah je vidno, kako ti in takošni recenzentje, ki povsod in vedno kriče, kjer je kaj glodati na naši reči, tu še sposobnosti nimajo niti razsodbe. Vidi se, kako so si prisvojili nekaj hvalilnih fraz, s katerimi zmerno izhajajo, samo s tem razločkom, da denes postavijo igralko, ki je z „innigkeit“ igrala spredaj svoje hvale, jutri zadaj. — Ti, ki nam resnicoljubje priporočaš, pojdi tje in na prvo sam tako stori. Pometaj tudi v lastni hiši. Kedar zmeteš te smeti, našel boš družih še mnogo. Celó „Proteusnatur“ ti ne bo manjkalo.

Iz Belatinca na ogrskem Slovenskem 19. dec. — Iz vseh krajev Slovenije ste že imeli dopise in glase, samo od nas še nikdar ne. Pa tudi, kaj bi vam od nas pisal, ker pri nas je vse v trdem spanji; o narodnem gibanju niti govora ni. Kaj so čitalnice, Matica, društvo sv. Mohorja itd., o tem razen nekterih duhovnikov nihče nič ne ve. Na ljutomerski tabor nas je res šlo gotovo čez 600 zijale prodajat, kajti druge koristi komaj da je kaj bilo. — Narod naš je glup, zapuščen in se jako neugodno od svojih rodoljubnih štajerskih bratov in sosedov v ljutomerskem in gornjeradgongskem okraju razlikuje. Tega vam je tisočletna „magjarska kultura“ kriva, ker ona vam je taka, kakor turško kopito. Kakor vam tam, kamor turško kopito enkrat vdari, nikdar več trava ne raste, ravno tako pri „magjarski kulturi“ ljudje ne znajo niti brati, niti pisati; ne kupujejo ne časopisov, ne knjig; ceste so slabe, hiše švedraste in iz blate narejene, sodnije pod ničlo, — komisariji javne sigurnosti so pa Patkó, Julasz itd. — Do letošnjega šolskega leta smo imeli v naših ljudskih učilnicah vaše navadne šolske knjige z Gajčico tiskane, — zdaj nam je pa Eötvös poslal šolske knjige iz Budinske tiskarne z magjarskim pravopisom; na eni strani je slovenski, na drugi magjarski. Se ve slovensčina tu ni slovstvena, nego pravo pravcato prekmursko podrečje, ker imamo tudi v knjigah, kakor Francozi. Ali se ne pravi to narod duševno vbijati? Kaj če začeti naš prosti človek, ako zna na ta način slovenski čitati? To mu ni potem čisto za nobeno rabo, kajti se s takim pravopisom in jezikom more samo Küzmič-eve molitvene knjige pregledavati, sicer mu je vsa slovensčina zaprta. Nekateri učitelji so imeli še toliko poštenja v sebi, da so deco tudi v Gajčici podučavali, ali za to so bili precej v Pešto na ministerstvo kakor panslavisti in Rusi denuncirani. Zagrozilo se je Eötvös-ovo ministerstvo tem pošteniškemu z dekretom od pretečenega meseca, da bodo „stante pede“ vsi ob službe, ako se bodo nadalje v „panslovanske“ rovarije spuščali, to se pravi po naše, ako bodo nadalje deco v pravilni slovensčini urili!

Nekateri fajmoštri in kaplani so narodnjaki, ali Bog obvari, da bi to videti in čutiti dali, v prvi mah so suspendirani, — sicer so pa drugi „izobraženi“ ljudje pri nas sami goli magjaroni, ali prav za prav „Magjari“, kakor se ponosno imenujejo. Pod Šmerlingom smo se pri nas v tej zadevi svobodno gibali, naši duhovniki so takrat bili na slovenske liste naročeni in so imena po slovenski pisali. Ali zdaj bi bili, ako bi kdo le nedolžne „Novice“ pri njih našel, o prvem trenotji svojemu škofu v Sombotel kakor panslovani denuncirani! V sosedni fari št. — imamo domorodnega kaplana, kateri je na zagrebški „katolički list“ naročen. Ali uradniki Festetičeve grajščine v Čakovcu, sami koreniti betjarji, mu vedno mimo grede kličejo, da ne bo nikdar fare dobil, ako si bo take „rusovske“ organe držal. O tem vi nimate nobenega zapopadka, kako to pri nas gre, kakšen terorizem vlada. Jaz sam slovim po 3 županijah kakor Rus in panslav prvega reda. Naš stolni sodnik Močari rojen Rusin, po svojem mišljenju kozmopolit, je jako blaga duša in velik prijatelj slovenskega naroda, za kterege se mnogo zanima in tudi narod ga ljubi. To je še dobro za nas, kajti drugi uradniki v celi okolici so strašni magjaroni. — Pri vsem tem vam moram pa odkritosrčno reči, da

je naša narodnost tukaj v mnogo manjši nevarnosti, nego od Maribora do Špielfelda, ali pa na italijanski meji okoli Gorice, ker magjarski element, ni kulturnen. Nemški zna še marskter kmet pri nas, ki je bil pri vojaki, ali magjarski nihče. — V kolikor morem in zaam upliv druge narodnosti na drugo presoditi, z vsoto gotovostjo lahko garantujem, da vsaj še v 30 letih ne bodo pri nas nobene vasi pomagjari, kajti dozdam se vedno mi Slovenci napram Magjarom napredujemo. Pri našem Slovincu je vse v mnogo lepšem redu sezidano, seznaženo in zunaj obdelano, nego pri lenem, umazanem Magjaru. Magjari štejejo med seboj mnogo tolovajev, in akoravno jih vsak teden po nekoliko obesijo, vendar se jih zmerom več temu „junaškemu“ stanu posvetuje. Pri nas se zdaj o ničem drugem ne govori, nego o roparjih in tolovajih, posebno pa kar so železnico napadli. Tu pri nas, v Zaladski županiji, se je pa ta mesec to-le dogodilo:

Nek kmet je imel zunaj leseno klet s slamo krito, pa polno vina. Vsled tega je tudi vsako noč stražil, da ne bi mu ga Luhaszovi bratci odpeljali. Na enkrat se res po noči 8 mož s 3 vozovi pred klet pripelje, kateri hitro klet odpro in vino počimajo nalagati. Naš kmet se za vogel skrije, ker vidi, da so vsi dobro oboroženi. Ko so vse vino naložili, podajo se po dokončanem delu vsi v klet, da bi se pri sladki kapljici malo oddahnili. Ko naš kmetič to zapazi, hitro kakor blisk vrata zaklene in streho zažge. — Klet je naenkrat vsa v plamenu, vseh 8 tolovajev zgori in vse vino je na 3 voze rešeno. — Bili so ti tolovaji sami sosedje našega kmeta, vsi oženjeni, tako da je bilo drugi dan 8 udovic. — Pri vas bi se vse zavzele nad to grozovito lynch-justicijo, pri nas pa vse pogumnega moža občuduje. Take so pri nas okolnosti in taka je javna varnost.

IZ TRSTA, 20. dec. [Izv. dop.] Tukajšnji kupčijski svet se zelo srdi nad vlado zaradi od nje začelih prenovitev in naprav v naši ladjestaji, ktere bodo tako izpeljane, da bodo v korist le društvu južne železnice in — kakor svaj vlada trdi — splošni avstrijski kupčiji, v veliko škodo pa Tržačanom. Ker bo po načrtu, po katerem se dela, veliko prostornih jezov v obližji železnične postaje nasutih, bodo ladje svoje blago lahko hitro in naravnost izročevale železničnim magazinom, ki bodo po teh jezih in v obližji postavljeni; po tem takim pa zgubijo po večem svoj zaslužek vsi tisti, ki so živeli od odpravne kupčije, t. j. o prevažanju blaga iz ladij v mestne magazine in o daljem odpravljanju, tedaj lastniki magazinov, speditorji, fakini itd. Pa mislim, da ima ta zadeva tudi svojo politično stran. Prvi nasledek teh naprav bo gotovo, da se bo s v o b o d n a loka odpravila in potem bodo izjemne razmere Tržaškega mesta nehale; bolj bo prikleneno na deželo, ki mu leže za hrbtom in Bog ve, ali se bo moglo še potem tako zelo razvijati tukaj lahonstvo. Zato pa tudi občinsko svetovalstvo in kupčijska zbornica vse žile napenjajo, da bi prisilili vlado ustaviti že začeto delo. Vendar ni verjeti, da bi vlada že izplačane milijone hotela izgubiti. Da bi pa nekoliko ukrotili protestujoče Tržačane, jih nemški listi ki so v zvezi z vlado in južno železnico, strašijo s tem, da vlada namerava svojo posebno pozornost in skrb obrniti na Reko in — Oglej, kjer bi se neki dala lepa ladjestaja napraviti in zvezati z Rudolfovo železnico.

Že ste omenili v svojem listu, da hočejo kmetijske družbe primorske nekako zvezo med seboj skleniti, da bi s družbenimi močmi laže dosegale svoje namene. Ali so ti nameri zgoli le učiti:

gosence kaj na repo varje,

Kak prideluje se krompir nar boljji itd.

smemo pač nekoliko dvomiti, odkar je neki dopisnik iz Istre v italijanskem časniku „Perseveranza“ prav razumljivo povedal, da isterski kmetijski družbi je ime le plašč za politično agitacijo.

Popisuje namreč osnovalni zbor te družbe, kterega se je udeležilo 150 udov v Rovinji, omenja, kako so že med sicer zgoli kmetijstvo zadevajočimi razgovori izustile se pomembne besede, ktere so bile z demonstrativnim ploskanjem sprejete, in si še prav norce dela iz c. k. komisarija, ki se je neki delal, ko ne bi nič opazil in nič razumel. Pa še le pri obedu so se odprla srca in donele so napitnice tje čez morje v lepo kraljestvo Vittorija Emanuela, od kterega so še ločeni vsled nesrečnega izida vojske v l. 1866; oni pa da hočejo iti „usque ad finem“, da se jim izpolnijo gorke želje Uboga Istra! Takim ljudem je v krempljih. In vlada? — „Osservatore Triestino“ od 16. t. m. je razglasil od cesarja potrjeno postavo, vsled ktere se bodo po Istri nove občine ustanovile; nova razdelitev je taka, kakoršno so želeli Lahoni, da bi gotovo mogli polaščiti deželo. Na nekem listu sem videl s svinčnikom od rodoljubne roke k tej postavi pripisane besede: Finis Slavorum Histriae!

O naši Čitalnici bi vam rad kaj povedal, pa nimam kaj!

Politični razgled.

Gospodski zbornici se izroči mnogo vladnih predlogov. Zbornica potem potrdi postavo, da se smejo davki do konca marca meseca v istem znesku pobirati, kakor leta 1868. Izjemna postava znana iz poslanske zbornice se potrdi in se vzamejo izjemne naredbe v Pragi kot opravičene do znanja. Giskra je rekel v svojem govoru, da si vlada obeta, da bo v kratkem mogoče izjemne naredbe ob moč deti. — Potrpežljiva je naša vlada, kajti že pred meseci si je v poslanski zbornici ravno isto obetala.

V državnega zbora poslanski hiši je nasvetoval dr. Roser s tovariši, naj vlada na postavodetni poti skrbi, da v fabrikah en človek ne bo več kakor 10 ur na dan delal, in da se otroci izpod 14 let v fabrikah ne smejo za delo rabiti ter da se imajo v tej zadevi v fabrikah napraviti posebne knjige o otročjem delu. — Nekoliko vladnih predlogov se izroči posebnim, ali že obstoječim odborom. Na to so se vršile volitve v odbor o reformi zemljišnega davka; za Kranjsko je voljen L. Svetec, za Koroško dr. Mertlič, za Trst, Gorico in Istro Črne, za Štirsko Plankensteiner. — V

posvetovanji o Greuterjevi zadevi je nasvetoval Hanisch, naj v tej zadevi neha javno posvetovanje. Nenazoč Greuter je pustil izreči svojo željo, naj se javno obravnava, kar je se tudi zgodilo. Odborove večine poročevalce je prav kakor kazenski sodnik besedoval in nasvetoval, naj se dovoli Innsbruski deželni sodnji kazensko postopanje proti Greuterju. Nasvet pa pri glasovanju ni obveljal.

Videti je, da si celo sedanja nemška vlada v Cislajtaniji ne upa potrditi enostranskih sklepov nepostavnega, vsakako pa nepopolnega deželnega zbora českega. Gotovo je tudi to dokaz, da si čez tirjatve samosvestih narodov ne upa tako hitro ktera vlada prestopiti na dnevni red.

Srenjsko zastopništvo v Karlovcu je sprejelo nasvet dr. Dražiča, naj se pri dotični oblastnji prosí, da bi nehala biti to mesto trdnjava.

✓ O gališkem vprašanju se je jelo zopet govoriti. Te dni je bila deputacija poljskih poslancev v zadevi gališke resolucije pri ministru Giskri, ki pa neki ni dal nič določivnega odgovora. „Gaz. Nar.“ piše k tem glasu: G. minister je imel časa dovolj premisliti si resolucijo. Več del njenih tirjatev lahko ministerstvo samo reši in jih torej ni treba državnemu zboru predlagati. Vsako daljše odlaganje bi bilo dokaz, da ministerstvo ne misli ustreči tirjatom gališkega deželnega zbora in da se le boji svoje mnenje jasno izreči, ker bi potem Poljaki zapustili državni zbor. (Prav vesela novica to za 21. dan decembra meseca). Drugi glasovi prave: da je Giskra za svojo osebo pripravljen vse storiti, da so ustreže gališkim tirjatom. Zatorej je neki tudi nekoliko poljskih poslancev med prazniki na Dunaji ostalo, da se bodo udeleževali dotičnega posvetovanja.

Iz Bukarešte še naznanja, da je imel ondanšnji bolgarski uporni odbor sejo, in da je sklenil boj proti Turčiji iznova pričeti. Brž ko ne bomo torej v kratkem zopet slišali o ekspedicijah v Bolgarijo.

Pariški list „L' Epoque“ prinaša dopis iz Dunaja, v katerem se pripoveduje, da je vodja česke namestnije general Koller pisal državnemu vojnemu ministru Kuhnu, da mu je nemogoče voditi namestništvo, če se ne naredi v kratkem sprava s Čehi. Vojni državni minister je potem poročal cesarju, kteri je ministroma Taaffeju in Giskri dal zapovelje, naj se požurita s spravo; ker se vendar to ne da dognati, nadejati se je, da dr. Giskra v kratkem stopi iz ministerstva.

Londonski časniki svetujejo vladi, naj prepusté Gréjjo svoji osodi, ako bi ne hotela slušati dobrotnih svetov zapadnih vlasti.

Avstrijski poslanec v Carigradu, baron Prokeš je odpotoval v Egipt. Njegov naslednik bo minister Becke, ki bo morda v kratkem za to službo imenovan. Drzavno finančno ministerstvo se bo izročilo kteremu Magjarov.

Iz Španije je vse prej slišati, kakor da bi se razmere redno in mirno vredovale. Pomorsko mesto Kadiks je v očitnem krvavem uporu proti sedanji vladi, in je neki zaradi te zadeve rastel razdvoj med ondanšnjimi republikanci. Začasna vlada si obeta, da bo upor siloma ukrotila in tako zopet dobila več upliva in veljave. Sem ter tje zavohajo novo zaroto, stranke in vodje strank se množé, tako da je malo upanja, da bi oslabele dežela tako hitro prišla do potrebnega miru in reda.

Razne stvari.

* (Triglavova tiskovna pravda) je končana s tem, da je najviša sodnja na Dunaji potrdila razsodbo ljubljanske, ter da ima vrednik „Triglava“ g. Peter Grasel odločeno kazn nastopiti 3. januarja prih. leta. Radi bi spregovorili o vzrokih, ktere je imela neodvisna c. k. sodnja, da je ono „Triglavovo“ polemiko zoper „Presse“ ki je z zdravo kožo od dunajske šla, obsodila. Znano je pa, da razsodbe in mnenj c. k. sodnikov ni dovoljeno kritikovati in c. k. državnega pravnikar si nimamo veselja na vrat koptati. Kteri Slovenec nemško bere, naj študira te vzroke v „Triglavu“. Misli si lahko, kar hoče in kar mu zdrava pamet veli, zakaj to vemo, da zoper misli nima še državni pravnik nevarnih pragfov.

* (Slovanski razgovori) v glavnim slovanskim jezicima: ruski, poljski, česki, bugarski in srpsko-hrvatski (cirilicom in latinicom) sastavio Dragutin Tomaj Tuminski u Beogradu. To je naslov knjigi, ki je ravnokar zapustila tiskarnico Aleksandra Andrića v Belemgradu in se po svoji sestavi priporoča posebno onim slovanskim rodoljubom, ki se hočejo поблиže seznaniti z narečji drugih svojih slovanskih bratov, kteri pa se boje dolge suhoparne slovnice in njenih pravil. Knjiga na 145. straneh čedno tiskana velja 1 gl. Nekoliko iztisov se more dobiti tudi v vredništvu našega lista.

* (Čitalnice mariborske) odbor naznanja, da je v nedeljo 27. t. m. veliki letni zbor čitalnični, pri kterem se bo položil račun tekočega leta, se bo volil nov odbor in razgovarjalo o nasvetih posameznih družbenikov. — Nedeljska čitalnična beseda je bila zopet prav živa. Igrala se je igra „Ultra“ po igri je bila tombola.

* (Čitalnica v Slv. Bistrici) napravi na starega leta dan veliko besedo.

* (Odbor sevniske čitalnice) nas je naprosil, da naznanjamo, da bode v nedeljo 27. decembra t. l. v ondanšnji čitalnici velika skupščina, pri kteri se bo volil nov odbor in določilo o večstranih društvenih zadevah, ter da uljudno vabi v to skupščino vse čast. družbenike.

* (Tagblatt) pravi, da se z nespodobnim orožjem borujemo proti liberalni stranki na Kranjskem. Trditev se sama zgrudi v prah, če Tagblattu povemo, da v javnosti dozdam še ne poznamo še tako majhne liberalne stranke na Kranjskem.

Dunajska borza od 21. decembra.

5% metalike 58 fl. 25 kr.	Kreditne akcije 232 fl. 80 kr.
5% metalike z obresti v maji in nov. 59 fl. 30	London 120 fl. 25 kr.
5% narod. posojilo 64 fl. 10 kr.	Srebro 118 fl. 50 kr.
1860 drž. posojilo 89 fl. 10 kr.	Cekini 5 fl. 71 kr.
Akcije narod. banke 657 fl. — kr.	